

Årsrapport for Forsvarsdepartementets tilskuddsordninger

2015

Innhold

1. Sammendrag	3
2. Om tilskuddsordningene	3
2.1 Tilskuddsordning for akademiske institusjoner og universitetsmiljø innen sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning	3
2.2 Tilskuddsordning for frivillige organisasjoner og virksomhet	4
2.3 Tilskuddsordning for kommunikasjonsprosjekter	4
2.4 Tilskuddsordning for 2. verdenskrig- og kulturhistoriske saker	5
3. Aktivitet og utviklingsprosesser i 2015.....	5
3.1 Tilskuddsordning for akademiske institusjoner og universitetsmiljø innen sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning	5
3.2 Tilskuddsordningen for frivillige organisasjoner og virksomhet	5
4. Måloppnåelse og samfunnsverdi for Forsvarsdepartementets tilskuddsordninger.....	6
5. Oversikt over tildelte midler i 2015.....	7

1. Sammendrag

Denne årsrapporten gir en samlet oversikt over tilskuddsordningene Forsvarsdepartementet forvalter, og hvordan midlene er fordelt i 2015.

Forsvarsdepartementets tilskuddsordninger er fordelt over to kapitler i forsvarsbudsjettet. Tilskuddsordningen over kapittel 1700, post 73, har som formål å finansiere spesifikke prosjekter som analyserer forsvars- og sikkerhetspolitiske temaer av særlig interesse for Forsvarsdepartementet og Forsvaret. Post 73 var for 2015 på 15,3 mill. kroner. Dette beløpet ble tildelt med om lag 40 prosent på kortsiktige (1-årige) forskningsprosjekt og 60 prosent på mer langsiktig forskning, som 3-årige doktor- og postdoktorgradsstipendiater og 3-årige aktivitetsprosjekter.

Kapittel 1719, post 71, gir tilskudd til aktivitet som stimulerer til økt kunnskap om og forståelse for norsk sikkerhets- og forsvarspolitik, eller bidrar til og støtter opp under Forsvarets mål og prioriteringer. Post 71 var for 2015 på 55,7 mill. kroner. Av disse ble ca. 1,4 mill. kroner fordelt til 2. verdenskrig og kulturhistoriske tiltak, og ca. 1 mill. kroner til kommunikasjonsprosjekter. Totalt fordelte Forsvarsdepartementet i overkant av 53 mill. kroner fra denne posten til forsvarsrelaterte frivillige organisasjoner.

Tabellene fra side 7 og utover gir en detaljert oversikt over fordelingen av tilskuddsmidlene i 2015.

2. Om tilskuddsordningene

Forsvarsdepartementet forvalter fire ulike tilskuddsordninger, som er rettet mot sikkerhets- og forsvarspolitiske forskningsmiljøer, kommunikasjons-/informasjonsprosjekter, frivillige forsvarsrelaterte organisasjoner og andre verdenskrig- og kulturhistoriske prosjekter. Ordningene forvaltes av Avdeling for sikkerhetspolitikk, Kommunikasjonsenheten og Avdeling for kompetanse og fellesjuridiske tjenester.

2.1 Tilskuddsordning for akademiske institusjoner og universitetsmiljø innen sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning

Forsvarsdepartementet har siden 1994 bidratt til relevant forskningsbasert kompetanse om sikkerhets- og forsvarspolitiske spørsmål i Norge ved å finansiere spesifikke prosjekter som analyserer sikkerhets- og forsvarspolitiske temaer av særlig interesse for Forsvarsdepartementet og Forsvaret. Tilskuddet gis over kapittel 1700, post 73, i forsvarsbudsjettet. Post 73 var for 2015 på 15,3 mill. kroner. Dette beløpet ble tildelt med om lag 40 prosent på kortsiktige (1-årige) forskningsprosjekt og 60 prosent på mer langsiktig forskning, som 3-årige doktor- og postdoktorgradsstipendiater og 3-årige aktivitetsprosjekter. Tildelingen av ettårige prosjektstøttemidler baseres på åpen konkurranse mellom søkere tilknyttet en rekke institusjoner og institutter, etter temakriterier som oppdateres årlig. Doktorgrad- og postdoktorgradstøtte har blitt tildelt

etter en rotasjonsmodell mellom Norsk Utenrikspolitisk Institutt, Institutt for Forsvarsstudier, ARENA og Fredsforskningsinstituttet (PRIO). De to treårige aktivitetsprosjektene er etablert med den hensikt å etablere større debatt og kompetanse innen akademia og blant beslutningstakere om våre nasjonale sikkerhetspolitiske interesser.

Tilskuddsordningen er i hovedsak ment for institusjoner, tenke-tanker og universitetsmiljø med sikkerhets- og forsvarspolitisk utsyn. I praksis omfatter dette:

- Institusjoner og institutter som har som hovedmål å drive forskning innen sikkerhets- og forsvarspolitiske temaer.
- Institusjoner og institutter som planlegger å iverksette prosjekter med relevans for Forsvaret eller norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk, men som ikke nødvendigvis har som primærmål å drive forsvarsrelatert forskning.

2.2 Tilskuddsordning for frivillige organisasjoner og virksomhet

Forsvaret er avhengig av at samfunnet har kunnskap om forsvarssektorens oppgaver og målsettinger, og av støtte og engasjement rundt Forsvaret og forsvarspolitikken. Tilskuddsordningen for frivillige organisasjoner og virksomhet har som mål å stimulere det sivile samfunnet til aktivitet som støtter opp om sektorens oppgaver samt fremmer kunnskap og bevissthet om norsk sikkerhets- og forsvarspolitik i befolkningen. Tilskuddet gis over kapittel 1719, post 71 i forsvarsbudsjettet. For 2015 var posten på om lag 53 mill. kroner. Organisasjoner med et klart forsvarsrelatert formål og faste administrative utgifter kan søke driftsstøtte. I 2015 mottok 11 organisasjoner slik støtte. I tillegg kan organisasjoner og virksomhet med forsvarsrelaterte prosjekter søke prosjektstøtte.

Departementet har i 2015 blant annet bevilget tilskudd til konferanser og seminarer, tidsskrifter, støydemping av skytebaner, og studieturer til NATO og andre institusjoner av spesiell forsvars- eller sikkerhetspolitisk interesse.

2.3 Tilskuddsordning for kommunikasjonsprosjekter

Kommunikasjonsenheten i Forsvarsdepartementet vurderer søknader som kan kategoriseres som kommunikasjonsprosjekter. I 2015 fordelte Kommunikasjonsenheten totalt 1,050 mill. kroner, blant annet støtte til filmprosjekt og debattportal om Forsvaret. Kommunikasjonsenheten ønsker å prioritere støtte til prosjekter som tar utgangspunkt i sektorens kommunikasjonsmål.

2.4 Tilskuddsordning for 2. verdenskrig- og kulturhistoriske saker

Forsvarsdepartementet gir også tilskudd til mindre prosjekter tilknyttet 2. verdenskrig og kulturhistoriske prosjekter over kapittel 1719, post 71. Om lag 1,3 mill. kroner av post 71 ble fordelt gjennom denne ordningen i 2015. Formålet er å gi anerkjennelse til krigsveteraner og andre som ble spesielt berørt av krigen samt å formidle kunnskap om 2. verdenskrig. Det gis også under denne posten støtte til kulturhistoriske formål med tilknytning til forsvarssektorens virksomhet. Departementet har i 2015 blant annet bevilget tilskudd til filmen «Sabotøren og kureren», bokprosjekt, krigsminnesmerker og reisestøtte til veteraner fra 2. verdenskrig i forbindelse med stevner og markeringer.

3. Aktivitet og utviklingsprosesser i 2015

3.1 Tilskuddsordning for akademiske institusjoner og universitetsmiljø innen sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning

Forskningsstøtte i form av 1-årig prosjektstøtte for 2015 ble utlyst høsten 2014, med søknadsfrist primo desember 2014, med påfølgende beslutning om tildeling ultimo desember 2014.

For å sikre mest mulig åpenhet omkring ordningen, samt for å gjøre den lettere tilgjengelig for alle potensielle søkere, er informasjon om ordningen lagt ut på Forsvarsdepartementets hjemmeside.

3.2 Tilskuddsordning for frivillige organisasjoner og virksomhet

Våren 2014 ble det avholdt individuelle møter med organisasjonene, samt et felles informasjonsmøte om tilskuddsordningens krav og kriterier for organisasjonene som har mottatt driftsstøtte. I tillegg ble organisasjonene invitert til en egen orientering om regjeringens budsjettforslag, herunder fordeling av tilskuddsposten.

Fristen for å søke drifts- og prosjektstøtte for 2015 var 1. juni 2014. En reduksjon på posten, medførte at det ikke var rom for å gi ekstra tildelinger i gjennomføringsåret til aktuelle, oppdukkende prosjekter, slik praksis har vært tidligere. Søknadene ble behandlet som en del av arbeidet med forsvarsbudsjettet.

Fra og med tildelingene for 2015 er forvaltningen av tilskuddsmidler til veteranrelatert virksomhet i sin helhet forvaltet av Forsvarsstaben v/ Veteranavdelingen (FST/V). Den tidligere todelte ordningen, der både FD og FST/V tildelte midler til veteranorganisasjoner, ble ansett som lite effektiv og hensiktsmessig. Det ble vurdert at en forenkling ville bidra til en mer helhetlig tilskuddsforvaltning, både gjennom å gi enklere vilkår for veteranorganisasjonene samt redusere byråkrati. Omleggingen innebærer at alle søknader om drifts- og/eller prosjekttilskudd til veteranorganisasjoner, samt prosjektsøknader fra andre organisasjoner til

veteranrelatert virksomhet, nå behandles av FST/V. Den nye ordningen vil bli evaluert i 2016.

Arbeidsgruppen som fikk i oppdrag å se nærmere på Det frivillige Skyttervesens (DFS) rolle og tilknytning til Forsvaret og samfunnet for øvrig, leverte sin rapport til departementet våren 2014 («Solli-rapporten»). Arbeidsgruppens mandat var blant annet å gi anbefalinger om hvordan offentlige økonomiske bidrag til DFS kan organiseres og finansieres i fremtiden, utrede mulige finansieringsalternativ, samt foreta vurderinger vedrørende tilknytning til departementet og Stortinget. Departementets samlede vurdering var at rapporten, på tross av verdifull informasjon, ikke ga et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for å vurdere alle disse aspektene. Ernst og Young (EY) ble derfor engasjert for å gi supplerende vurderinger. Rapporten fra EY ble levert FD i april 2015. Spørsmål om tilknytning og finansiering av DFS er fortsatt til vurdering i departementet.

Regjeringens frivillighetserklæring ble vedtatt i mai 2015. Frivillighetserklæringen anerkjenner frivillig sektor som en selvstendig og nødvendig aktør i det norske samfunnet. Den definerer et rammeverk for samspillet mellom staten og frivilligheten, og en legger vekt på at forutsigbarhet og forenkling skal prege samarbeidet. Frivillighetserklæringen slår fast at man ikke ønsker å regulere frivilligheten, men støtte opp under frivillighetens egenart og drivkraft gjennom å gi handlingsrom, forutsigbarhet og tilrettelegge for vekst nedenfra. Forsvarsdepartementet vil bruke de overordnede målsettinger og prinsipper nedfelt i Frivillighetserklæringen som rettesnor for sin tilskuddsforvaltning.

Fra og med tildelingen for 2017 stiller Forsvarsdepartementet krav om registrering i Frivillighetsregisteret for organisasjoner som søker driftstilskudd. Frivillighetsregisteret er et sentralt virkemiddel for å forbedre og forenkle samhandlingen mellom frivillige virksomheter og offentlige myndigheter.

4. Måloppnåelse og samfunnsverdi for Forsvarsdepartementets tilskuddsordninger

Forskning og utvikling (FoU) er viktig for å bringe Norge videre som et kunnskapssamfunn. FoU har spilt en viktig rolle i omstillingen i Forsvaret. Den teknologiske utviklingen og en mer uforutsigbar sikkerhetssituasjon gjør at vi trenger FoU også i fremtiden.

Spesielt for tilskuddsordningen for sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning er at denne forskningen ofte har en kunnskapshevende rolle i det offentlige rom, samt at den har en rådgivende rolle for Forsvarsdepartementet. Forskningen bidrar til å tydeliggjøre de sikkerhets- og forsvarspolitiske utfordringer som bidrar til kvalifiserte valg for

fremtiden. Forskningen skal gå i dybden og vurdere mulighetsrommet og peke på utfordringer, og på den måten bidra til at det bygges et godt Forsvar.

De frivillige organisasjonene som mottar tilskudd fra Forsvarsdepartementet gjør et relevant og viktig arbeid gjennom å skape arenaer for forsvars- og sikkerhetspolitisk debatt, og holde oppmerksomhet og engasjement rundt Forsvaret ved like. Organisasjonene supplerer Forsvarets egen virksomhet og tar på seg oppgaver som naturlig tilligger sivilsamfunnet. Frivilligheten gir merverdi både til den som bidrar og til samfunnet som helhet. Å være frivillig gir kompetanse, erfaring, sosial tilhørighet og mestring til enkeltmennesket. Samtidig skaper frivilligheten felleskap, den bidrar til en bedre hverdag for mange mennesker, og den bidrar til samfunnsutviklingen gjennom å utfordre og sette dagsorden.

De siste årene har Forsvarsdepartementet praktisert en mer aktivitetsbasert tildeling av økonomisk støtte til disse organisasjonene. Omleggingen betyr at organisasjonene i større grad får økonomisk støtte på bakgrunn av synlige mål, aktiviteter og resultater. FD håper omleggingen har ført til en bevisstgjøring i organisasjonene rundt mål og hensikt med egne aktiviteter, og aktivitetenes relevans for Forsvarssektoren.

Utover årsrapport og revisor-godkjent regnskap, er det satt krav til rapportering på bruk av tildelte prosjektmidler. Rapportene sendes inn på et standardisert skjema der organisasjonen evaluerer egen måloppnåelse. Rapportene har gitt departementet nyttig informasjon som brukes ved vurdering av videre støtte.

5. Oversikt over tildelte midler i 2015

Nedenfor er en fullstendig oversikt over tilskuddsmottakere i 2015, samt beløpets størrelse.

Kapittel 1700, post 73			
1-årig Prosjektstøtte:			
Tilskuddsmottaker		Tema	Utbetalt beløp
Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI)	T Engøy	<i>AMEC rapport</i>	240 000
Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI)	Endregaard, Nystuen og Grunnan	<i>Sivil støtte til Forsvaret i sikkerhetspolitisk krise og krig</i>	900 000
Institutt for forsvarsstudier (IFS)	Michael Mayer	<i>USA, NATO og Norge, transatlantisk samarbeid</i>	900 000
Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI)	Carsten Friis	<i>NATO før og etter Warszawa</i>	468 000

Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI)	Pernille Rieker	<i>The Russia-Ukraine crisis and the role of EU – implications for Norway</i>	900 000
Internasjonal arbeidsgruppe av jurister	Arne W Dahl	<i>Autonome systemer – juridiske vurderinger</i>	394 000
The Peace Research Institute Oslo (PRIO)	Stein Tønnesson	<i>The impact of the Ukrainian Crisis on the Strategic Partnership between Russia and China</i>	653 750
Fritjof Nansen Institutt (FNI)	Lars Rowe	<i>(Des-)informasjon på russisk: Nye Norgesbilder etter Ukraina?</i>	781 000
The Peace Research Institute Oslo (PRIO)	Håvard Nygård	<i>Rapporter fra NATOs Strategic Foresight Analysis Workshops</i>	30 000
Doktorgrads- og postdoktorgradsstipend (3-årig):			
Institutt for forsvarsstudier (IFS)	Kristin Brusgaard	<i>Russian Nuclear Strategy</i>	875 000
The Peace Research Institute Oslo (PRIO)	H M Nygård	<i>Conflict, Regime change</i>	875 000
Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI)	Thygesen	<i>Securing the Rise in Europe</i>	875 000
Institutt for forsvarsstudier (IFS)	Grønningen	<i>Japan's Great Power in the Remaking?</i>	875 000
ARENA	Tine B. Sørensen	<i>EU in crisis: Implications for the Common Security and Defence Policy</i>	875 000
ARENA	Marianne Riddervold	<i>A global maritime power in the making: EU maritime security and defence policies and their implications for Norway</i>	875 000
Andre prosjekt :			
Institutt for forsvarsstudier (IFS)	Robin M. Allers	<i>Security in Northern Europe (3-årig prosjekt)</i>	2 684 000
Atlantic Council US (ACUS)	225 000 USD/år	<i>NATO, Norge, Nordområdene og den transatlantiske linken (3-årig prosjekt)</i>	1 942 718
IFS/CSIS	200 000 NOK/år	Kontorplass ved CSIS	200 000
Totalt			15 343 468

Kapittel 1719, post 71

Frivillige organisasjoner og virksomhet		
<i>Tilskuddsmottaker</i>		<i>Utbetalt beløp</i>
Norske Reserveoffiserers	Drifts- og prosjektstøtte	4 003 000

Forbund		
Kvinnerns Frivillige Beredskap	Drifts- og prosjektstøtte	2 650 000
Norges Lotteforbund	Drifts- og prosjektstøtte	950 000
Det frivillige Skyttervesen	Drifts- og prosjektstøtte	28 745 000
Folk og Forsvar	Drifts- og prosjektstøtte	7 994 000
Den Norske Atlanterhavskomite	Drifts- og prosjektstøtte	6 400 000
Norges Forsvarsforening	Drifts- og prosjektstøtte	2 115 000
Oslo Militære Samfund	Drifts- og prosjektstøtte	216 500
Kristiansand Militære Samfunn	Drifts- og prosjektstøtte	107 000
Bergen Militære Samfunn	Drifts- og prosjektstøtte	53 000
Tromsø Militære Samfunn	Drifts- og prosjektstøtte	51 000
Kommunikasjonsprosjekter		
Den Norske Atlanterhavskomite	Prosjektstøtte	200 000
Ekkofilm	Prosjektstøtte	500 000
Norges Offiserforbund	Prosjektstøtte	350 000

Andre verdenskrig og kulturhistoriske saker		
The International Bomber Command Memorial and Information Centre	Støtte til monument til minne om allierte flygere i den britiske bombefly kommandoen	120 000
Hvite busser AS	Støtte til dekning av reiseutgifter til tidsvitner m/ledsagere ved minnemarkeringer i Tyskland	150 000
Shybert productions	Støtte til dokumentarfilm om norske kommandosoldater i Walcheren under andre verdenskrig	200 000
Pavel Janicki	Dokumentarfilm om blant annet norske polititjenestemenn i konsentrasjonsleiren Stutthof under andre verdenskrig	100 000
Vardøhus Museumsforening	Støtte til nytt opptrykk av boken «Frigjøringen av Finnmark 1944-45»	20 000
Alf R. Jacobsen	Støtte til bokprosjekt om frigjøringen av Nord-Norge 1944/45	200 000
Bautakomiteen, Arendal	Støtte til oppføring av monument til minne om falne under andre verdenskrig	20 000
Fiksjon & Fakta AS	Støtte til filmen «Sabotøren og kureren» om motstandsmannen Harry Sønsterud	200 000
Nils Helge Amdal	Støtte til biografi om Lingeakaren Kjell Endresen	40 000

Samarbeidsrådet av krigsveteranforeninger	Prosjektstøtte	30 000
Tysklandsbrigadenes Veteranforening i Oslo	Driftsstøtte	75 000
Tana historielag	Delvis dekning av underskudd på prosjekt for oppføring av krigsminnemonument	50 000
Cato Guhnfeldt	Prosjektstøtte til bokserien «Spitfire saga»	132 500
Kilden informasjonssenter for kjønnsforskning	Støtte til nettportal	52 000
Totalt		55 724 000